

Duchovní péče husitů v pomáhajících profesích

Ondřej Syrový

PSYCHOTERAPIE
JABEC
JAN BEER CENTRUM

Mgr. Ondřej Syrový, MBA

DUCHOVNÍ PÉČE HUSITŮ V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH

Recenzenti:

PaedDr. Jarmila Klugerová, Ph.D.

Mgr. Tomáš Novák, Th.D.

doc. PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Mgr. Ludmila Tomešová

Mgr. Taťjana Mojdlová

ThMgr. Petra Šáchová

PhDr. Mgr. et Mgr. Lic. Jan Beer, MBA

Vydalo nakladatelství AFP Global, s.r.o.

v psychoterapeutické edici JABEC

Mánesova 1080/3, 120 00 Praha 2

© Mgr. Ondřej Syrový, MBA

Korektura: PhDr. Soňa Štroblová

Grafický návrh: Bc. Jan Macháček, DiS.

2026

ISBN 9788076040991

Obsah

ÚVODEM	8
1. Z HISTORIE SOCIÁLNÍ PRÁCE CČSH	9
2. PRŮKOPNÍCI SOCIÁLNÍ A PASTORAČNÍ PÉČE CČSH	11
František Maria Hník	11
Berta Mildová Bílková.....	12
Otto Rutrle	13
Rudolf Horský	14
Anežka Ebertová.....	15
Jiřina Kubíková.....	17
3. PASTORAČNÍ PRÁCE	18
Vymezení pastorační práce	18
Pastorační práce v proměnách času	20
Příprava na pastorační rozhovor	21
4. DUCHOVNÍ PÉČE O SENIORY	22
Biblický přístup ke stáří.....	22
Domovy seniorů.....	24
Duchovní péče a potřeby seniorů.....	25
Metody duchovní péče v domovech seniorů.....	25

Pečovatelské služby	29
Duchovní péče a potřeby klientů pečovatelské služby	30
Individuální duchovní péče v přirozeném prostředí domova	30
Domovy se zvláštním režimem.....	32
Kluby seniorů	34
5. DUCHOVNÍ PÉČE O UMÍRAJÍCÍ.....	35
Biblický přístup ke smrti a umírání	35
Vymezení zdravotně – sociální služby	37
Metody duchovní péče o umírající	38
6. DUCHOVNÍ PÉČE V NEMOCNICÍCH.....	40
Vymezení nemocničního prostředí v kontextu duchovní péče	41
Metody duchovní péče v nemocnicích	42
7. DUCHOVNÍ PÉČE VE VĚZEŇSTVÍ.....	45
Biblický přístup k vězňům.....	45
Vymezení vězeňství v českém prostředí.....	46
Penologie a penitenciaristika	47
Historie duchovní péče ve věznicích	48
Role duchovního ve vězeňské službě	49
Metody duchovní péče ve vězení.....	51

8. PRAXE DUCHOVNÍCH A KAZATELŮ CČSH V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH	53
Mgr. Vladimíra Drdová, duchovní péče ve veřejné správě	53
Mgr. Oldřich Nováček, duchovní péče v domovech seniorů.....	55
Kateřina Hamr, duchovní péče ve vězení	58
Mgr. David Hron, duchovní péče v domovech se zvláštním režimem	60
ThDr. Anna Lukešová, duchovní péče v nemocnicích	63
ThMgr. Petra Šáchová, duchovní péče v terénní službě pro seniory a v klubech seniorů.....	66
9. MULTIDISCIPLINÁRNÍ ROZMĚR DUCHOVNÍ PÉČE V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH	69
10. RECENZE	73
POUŽITÁ LITERATURA	75

4. Duchovní péče o seniory

Biblický přístup ke stáří

„Před šedinami povstaň a starci vzdej poctu. Boj se svého Boha. Já jsem Hospodin.“

(Lv 19:32, ČEP)

Obraz lidského stárnutí v Bibli jako ryze biologického procesu probíhajícího v čase má být opakem Hospodina, který je nadčasový a konstantní, tedy nepodléhající času. Všechno, co je archaické a počáteční je zdrojem vážnosti, vzácnosti a úctyhodnosti, neboť je blíže předkům a prapočátku. Dávni praotcové a proroci byli starší a v tradiční společnosti vážení lidé. Starozákonní teologie označuje společnost, která na starce nebere ohledy, za zlé tváře. Znamená to, že biblicko-historický kontext vypovídá, že národ, který se k seniorům nechová s náležitou úctou, je protikladem Božího lidu, tedy národem upadajícím a nedobrém (Brzáková Beksová, 2013, s. 15).

V knize Izajáš je uvedeno, že odnímá-li Jeruzalému Hospodin jeho starce, znamená to ztrátu podpěry a opory společnosti. Z druhé strany v knize Jób Hospodin trestá i jiným způsobem, když sebere starcům soudnost. Celkově Starý zákon přímo úctu ke starým lidem předepisuje. Desatero boží nařizuje ctít otce svého i matku svou. Etický rozměr Bible zdůrazňuje, že neúcta ke stáří je přímo proviněním proti Hospodinovi. V knize Deuteronomium je vyzván člověk, aby se spoléhal na své předky a ptal se jich na zkušenosti a minulé časy. Starozákonní Bůh svěřuje starcům výjimečné poslání, vybírá ty zkušené, a vkládá na ně ducha, jehož břímě nesl dosud pouze Mojžíš. Bůh nevybral společenství zdravých, mladých a silných, ale jeho volba spoléhá na uvážlivost. V moderní společnosti lze tento starozákonní přístup vyložit tak, že není větší pocty pro mladého člověka, než uznání rodičů a prarodičů. Pokud si přejeme vyznamenat či něčím ocenit, tak nejraději to přijímáme od těch, kteří nás v životě svými zkušenostmi, věkem a výkonem překonali. Nevědomě i vědomě se snažíme srovnávat se skutky a prožitky svých starších vzorů a chceme ctít jejich zásady. Pokud u svých předků

akceptujeme jejich náskok v dobrých skutcích, proč pak již nejsme schopni je ctít i v době, kdy je to naopak. Jinými slovy, když převýšily naše skutky ty staré a náš výkon je s jejich výkonem již nesrovnatelný. Jsou to však ty samé osobnosti, jen starší a méně či takřka vůbec produktivní (Brzáková Beksová, 2013, s. 14 – 16).

Novozákonní pojetí péče o seniory je kupodivu velmi strohé. Je až s podivem, že v širokém pojetí sociální gerontologie je péče o staré lidi opomenuta. Lze předpokládat, že absence této oblasti znamená její samozřejmost. Důkazem může být příběh Alžběty a Zachariáše, kterým se i v pokročilém věku narodil jediný syn Jan Křtitel. Jiné svědectví vypovídající o úctě ke stáří je metafora Lukáše lepší kvalité starého vína. Nejvýraznější zmínka sociální gerontologie je odkaz v „1. listu Timoteovi“ v pravidlech pastýřské služby: „Proti staršímu člověku nevystupuj tvrdě, nýbrž domlouvej mu jako otci, mladším jako bratrům, starším ženám jako matkám, mladším jako sestřím, vždy s čistou myslí.“ [1 Tm 5, 1 – 2, ČEP]. To lze vyložit tak, že je podstatné opatrovat a starat se o své starší bližní, neboť vysoký věk je požehnaný. Zároveň si musí být člověk vědom, že snížení biologických funkcí vyžaduje šetrné zacházení. List Titův ale na druhé straně doporučuje starcům skromnost a trpělivost, z čehož vzniká přirozená etika křesťanství. Senior je dominantní v moudrosti zkušeností, o kterou se má dělit s mladší generací, naopak jeho pokora tkví v ponechání svobody v rozvoji nové generace. Nový zákon dále často uvádí pojem starý či starší, ale nemá v kontextu gerontologie žádný význam. Jeho význam tkví ve smyslu praotců a prapředků (Brzáková Beksová, 2013, s. 16 – 17).

10. Recenze

Publikace autora Mgr. Syrového s názvem **DUCHOVNÍ PÉČE HUSITŮ V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH**, poskytuje základní informace o historii sociální práce v ČČSH a o významných osobnostech v této oblasti v rámci ČČSH. Následně text navazuje na další témata, která tento základní a historický kontext literárně zpracovaný autorem potřebují a to k teoretickému uchopení celkového tématu v navazujících kapitolách. Publikace je svým obsahem zaměřena na cílovou skupinu odborníků, studentů, kteří se setkávají s oborem Sociální práce a charitativní práce, či Misijní práce poprvé, ale i pro studenty z jiných, tzv. pomáhajících oborů, kteří pokračují ve studiu v navazujících magisterských studijních programech sociální práce a oborech příbuzných.

Text je autorem strukturovaný do devíti kapitol a adekvátně vhodně zvolenými kapitolami propojuje sociální a duchovní péči, a to s vymezeným cílem, představit témata služeb duchovních a také kazatelů v pomáhajících profesích.

Z pozice recenzenta uvádím, že cíl byl splněn. Text je napsaný srozumitelným a přehledným způsobem. Zvolené kapitoly mají logickou strukturu a utváří tak kompletní celek v rámci stanoveného tématu publikace. Autor v předkládaném publikačním textu cílevědomě spojuje základní teoretická vymezení, která jsou v jednotlivých tématech podpořena obhájenou diplomovou prací ve studijním programu Misijní a charitativní práce na Vysoké škole zdravotnictví a sociální práce sv. Alžběty v Bratislavě, a také jeho další publikační činností, a to v oblasti psychosociálních věd. Obecně text přináší vhled do základní tematiky s aplikací do přímé praxe. Považuji publikaci za přínosnou jak pro odbornou veřejnost, státní správu, neziskový sektor, pro studenty vysokých škol, tak i pro laickou veřejnost např. pro dobrovolníky angažující se v sociálním, či charitativním sektoru.

doc. PhDr. Monika Nová, Ph.D., MPH